

פתרון בחינת הבגרות גיאוגרפיה ישראל והמזרח התיכון

מועד קיץ תשע"ו, 2016

נכתב ע"י צוות המרצים של HiGHQ

בגרות משלימים או משפרים רק עם המומחים של HiGHQ

בשיטה המהירה והמובילה להצלחה

סיכומי שיעורים

לא צריך לסכם!
הכנו עבורכם סיכומי
שיעורים מראש

ספריית שיעורים

כל השיעורים
פתוחים לצפייה,
בכל זמן ומכל מכשיר

רענון לפני הקורס

הגיעו מוכנים עם
חומרי הכנה ייחודיים

מרצה זמין ב- Whatsapp

לכל שאלה, מרגע הרישום
עד הבחינה

לחצו לכרטיס נוספים מיועץ לימודים <<

גיאוגרפיה של ישראל והמזרח התיכון- קיץ תשע"ו/2016 , שאלון 573
פרק ראשון - ארץ ישראל
1. גבולות ישראל

א. (1) המדינות: ביניהן הפריד הגבול בתוך ירושלים לאחר מלחמת העצמאות: ישראל וירדן.

מעמדו הבין-לאומי:

גבול זמני במעמד של קו שביתת נשק.

(2) תוואי הגבול שעבר בירושלים לאחר מלחמת העצמאות לא תאם את תוכנית החלוקה של האו"ם משנת 1947
הנימוק:

על פי תוכנית החלוקה ירושלים וסביבתה היו אמורות להיות אזור בין-לאומי בחסות האו"ם.

ב. השינוי שחל בגבול שעבר בירושלים בעקבות מלחמת ששת הימים:

הגבול שעבר בתוך העיר בוטל, ירושלים הפכה להיות עיר מאוחדת.

שינויים נוספים בגבולות ישראל:

- קו הגבול בין ישראל לירדן באזור יהודה ושומרון עבר לתוואי הירדן.
- קו הגבול בין ישראל למצרים כלל את כל לחצי האי סיני.
- קו הגבול בין ישראל לסוריה כלל את רמת הגולן.

6. פיתוח בר-קיימא
א. תוכנית מתאר ארצית:

תכנית שמסדירה את שימושי הקרקע העתידיים לכל שטחה של המדינה.

חשוב שהקמה של יישוב חדש יהיה בהתאם לתכנית המתאר הארצית מכיוון שלהקמתו תהיה השפעה בהיבט ארצי על שטחים פתוחים ועל שימושי קרקע נוספים במרחב.

בעיות בתחום איכות הסביבה שעוללות להיווצר בעקבות הקמת יישובים חדשים בנגב

- פגיעה בשטחי טבע ונוף.
- צמצום חדירה של מי גשמים ונגר עילי לשכבת מי התהום.
- הרס ופגיעה בבתי גידול של צמחים ובעלי חיים.
- צמצום שטחים שאמורים לשמש עתודות קרקע לדורות הבאים.
- עלייה בשיעור זיהום האוויר הנגרם מתחבורה,

ג. התועלות בהקמת יישובים חדשים בנגב:

- פיזור אוכלוסייה לאזורים מעוטי אוכלוסייה.
- הוספת תושבים חדשים לנגב.
- משיכת אוכלוסייה בעלת מאפיינים חברתיים-כלכליים גבוהים לנגב.

בגרות משלימים או משפרים רק עם המומחים של HIGHQ

בשיטה המהירה והמובילה להצלחה

- פיתוח מקורות תעסוקה חדשים.
- חיזוק האחיזה בשטחים בעלי חשיבות לאומית.

2. עיצוב הנוף - מדרש תמונה

א. השם של צורת הנוף הנראית בכל אחת מן התמונות שבנספח:

תמונה 1 - רכס כורכר.

תמונת 2 - טבלת גידוד.

קשיים שיש לאדם בשימוש באזור שבו צורת נוף זו ולתאר דרך אחת להתמודדות של האדם עם הקושי שהציג)

צורת הנוף: **רכס כורכר**

קושי: סכנת התמוטטות של הרכס.

התמודדות: חיזוק המצוק באמצעות קירות

קושי: אין אפשרות לבנות על הרכס.

התמודדות: ורשתות, המגוננות על המצוק.

הגבלת שימוש ובנייה באזור המצוק.

צורת הנוף: **לוח גידוד**

קושי: קשה להקים נמל

התמודדות: הכרזה על האזור כשמורת טבע

פיתוח אזור לדיג.

קושי: קשה לפתח חוף רחצה

התמודדות:

גידור של האזור.

הכרזה של האזור שמורת טבע.

3. נצרת - אטלס ישראל החדש

נתונים מן המפה באטלס לביסוס הטענה שנצרת היא גלעין של מטרופולין בהתהוות:

- מטרופולין מתפתח מהעיר המרכזית כלפי חוץ, לפרוורים, לישובים מסביבה ככל שהעיר נעשית צפופה.
- העיר המרכזית של המטרופולין היא האזור הוותיק ביותר של המטרופולין וחלק מהעיר העתיקה.
- יש כבישים המקשרים בין יישובי המטרופולין לעיר המרכזית.

בגרות משלימים או משפרים רק עם המומחים של HIGHQ

בשיטה המהירה והמובילה להצלחה

סיכומי שיעורים

לא צריך לטכס!
הכנו עבורכם סיכומי
שיעורים מראש

ספריית שיעורים

כל השיעורים
פתוחים לצפייה,
בכל זמן ומכל מכשיר

רענון לפני הקורס

הגיעו מוכנים עם
חומרי הכנה ייחודיים

מרצה זמין ב- Whatsapp

לכל שאלה, מרגע הרישום
עד הבחינה

לחצו לכרטיס נוספים מיועץ לימודים <<

ב. מאפיינים של העיר נצרת שמאפשרים לה להיות גלעין של מטרופולין

- יש בעיר מוסדות ציבור, מוסדות דת ובתי חולים המשרתים את אוכלוסיית הסביבה
- העיר היא מרכז תעסוקתי, תרבותי וחינוכי ליישובי הסביבה.
- יש בעיר ריכוז של עסקי מסחר ומלאכה, המספקים שירותים ליישובי הסביבה.

4. מסחר**גורמים לשינוי במספר הקניונים בישראל :**

- עלייה ברמת החיים של האוכלוסייה.
- עלייה בשעות הפנאי של האוכלוסייה.
- התפתחויות בתחום תרבות הצריכה.
- אפשרות לקיים פעילות פנאי בתנאי אקלים מבוקרים במשך כל השנה.
- מגוון רחב של חנויות שמרוכזות במקום אחד.
- הקמת חנויות עוגן בקניונים (משביר, טויסאראס).

ב. 1) גורמים לתופעה של מעבר פעילות המסחר ממרכזי הערים אל מרכזי מסחר בשוליהן:

- עלייה ברמת המינוע מאפשרת לאוכלוסייה רבה להגיע לשולי העיר.
- נגישות נוחה ברכב פרטי אל מרכזי המסחר בשולי העיר.
- אפשרות חנייה נוחה (שלא כמו במרכזי הערים).
- עלות ההקמה והתחזוקה של מרכז כזה היא נמוכה יחסית.
- קרקע זמינה שמחירה זול יחסית למרכזי הערים.
- תהליך הפרוור שגורם לעלייה בביקוש למרכזי מסחר באזורים הסמוכים ליישובי הפרוורים.

2) חסרונות של תופעה זו:

- מרכזי הקניות הגדולים פגעו מאוד במסחר שהתנהל ברחובות הראשיים של הערים השונות.
- יש פגיעה בשכבות חלשות שלא יכולות ליהנות ממגוון העסקים במרכזי הקניות החדשים מכיוון שאין ברשותם רכב פרטי.
- יש שינוי במאפייני המסחר - מרכזי הקניות הישנים הופכים למרכזים למכירת מוצרים זולים ויום יומיים עם היצע דל של סחורות.

בגרות משלימים או משכרים רק עם המומחים של HIGHQ**בשיטה המהירה והמובילה להצלחה****סיכומי שיעורים**

לא צריך לטכס!
הכנו עבורכם סיכומי
שיעורים מראש

ספריית שיעורים

כל השיעורים
פתוחים לצפייה,
בכל זמן ומכל מכשיר

רענון לפני הקורס

הגיעו מוכנים עם
חומרי הכנה ייחודיים

מרצה זמין ב- Whatsapp

לכל שאלה, מרגע הרישום
עד הבחינה

לחצו לכרטיס נוספים מיועץ לימודים <<

- כוחות השוק (היזמים והקונים) מעודדים את התרחבותם של מרכזי הקניות אל האזורים הכפריים, על חשבון השטחים הפתוחים.
- יש הזנחה של המבנים והרחובות במרכזי המסחר הישנים בעיר.
- חלה עלייה בזיהום האוויר באזורים הסמוכים למרכזי הקניות החדשים בגלל עלייה בשימוש בכלי רכב פרטיים.
- התגברות הפערים במרחב העירוני בין בעליהרכב המסוגלים להגיע לקניונים ולעומת מיעוטי היכולת הנאלצים להסתפק בסחורה זולה ויום יומית.
- זחילה עירונית ושובל עירוני כפרי שבו המרחב הכפרי משתלב במרחב העירוני- הישובים הכפריים מאבדים את צביונם, תוך הפעלת לחצחם כסדים לשינוי ייעוד הקרקע לבנייה.

5. רכבת קלה

א. מאפיינים של רכבת קלה שתורמים ליעילותה בהסעת המונים:

- זכויות דרך- הרמזורים מכוונים לאפשר לעבור מבלי לנתקע באור אדום.
 - נתיבים מוגדרים וקבועים בעיר
 - אמצעי נוח וממוזג להסעת המונים
 - כירטוס אוטומטי המשחרר את הנהג מהתעסקות עם הנוסעים.
 - האוטובוסים משמשים כתחבורה משלימה להבאת ולפינוי מהיר של היורדים מהרכבת
 - חניוני חנה וסע המבטלים את הצורך לנסוע לעיר עם הרכב בחנייה חנימית.
- ב. השפעות של הרכבת על איכות הסביבה בעיר:
- הרכבת תורמת להפחתת ניכרת של זיהום אוויר ומטרדי רעש.
 - הרכבת תורמת לעיצוב הסביבה העירונית בתוואי הרכבת על ידי נטיעת עצים המצמצמים את תופעת אי החום העירוני.
 - תוואי המסילה עוצב בשילוב עם ריצוף אבן וצמחייה לקליטת מי גשמים והחדרתם למי התהום.

ג. רכבת קלה עשויה לסייע בפיתוח המסחר בעיר:

- בסמוך למסילה מתפתחים מרכזי קניות וחנויות שאליהם יגיעו הנוסעים
- שיפור המע"ר כתוצאה מהגעת הרכבת ויצירת סביבה עירונית מושכת.
- נגישות נוחה למרכז העיר ללא בעיות חנייה.

6. פיתוח בר-קיימא

א. תוכנית מתאר ארצית:

- תוכנית מתאר ארצית (בראשי תיבות: תמ"א) היא תוכנית החלה על כל שטח מדינת ישראל.

בגרות משלימים או משכרים רק עם המומחים של HIGHQ

בשיטה המהירה והמובילה להצלחה

סיכומי שיעורים

לא צריך לטכס!
הכנו עבורכם סיכומי
שיעורים מראש

ספריית שיעורים

כל השיעורים
פתוחים לצפייה,
בכל זמן ומכל מכשיר

רענון לפני הקורס

הגיעו מוכנים עם
חומרי הכנה ייחודיים

מרצה זמין ב- Whatsapp

לכל שאלה, מרגע הרישום
עד הבחינה

לחצו לכרטיס נוספים מיועץ לימודים <<

- מטרתה- הסדרת שימושי הקרקע ברמה הארצית.
- התוכנית עוסקת הן בתוכניות הבנייה, הן בתשתיות והן בהסדרת מעמדם של השטחים הפתוחים.
- התוכנית מחייבת את מקבלי ההחלטה לפעול על פיה ואין לשנותה.

הסבר:

חשוב שהקמה של יישוב חדש יהיה בהתאם לתכנית המתאר הארצית מכיוון שלהקמתו יש השפעה בהיבט ארצי על שטחים פתוחים ועל שימושי קרקע נוספים במרחב.

ב. בעיות בתחום איכות הסביבה שעלולות להיווצר בעקבות הקמת יישובים חדשים בנגב:

- פגיעה בשטחי טבע ונוף.
- צמצום חדירה של מי גשמים ונגר עילי לשכבת מי התהום.
- הרס ופגיעה בבתי גידול של צמחים ובעלי חיים.
- צמצום שטחים שאמורים לשמש עתודות קרקע לדורות הבאים.
- עלייה בשיעור זיהום האוויר הנגרם מתחבורה,

ג. התועלת בהקמת יישובים חדשים בנגב:

- פיזור אוכלוסייה לאזורים מעוטי אוכלוסייה.
- הוספת תושבים חדשים לנגב.
- משיכת אוכלוסייה בעלת מאפיינים חברתיים-כלכליים גבוהים לנגב.
- פיתוח מקורות תעסוקה חדשים.
- שמירה על אדמות המדינה מפני עברייני שטח: בדואים, כנופיות וכו'
- חיזוק האחיזה בשטחים בעלי חשיבות לאומית, בעיקר לאורך הגבולות.

בגרות משלימים או משפרים רק עם המומחים של HIGHQ

בשיטה המהירה והמובילה להצלחה

סיכומי שיעורים

לא צריך לטכסם!
הכנו עבורכם סיכומי שיעורים מראש

ספריית שיעורים

כל השיעורים פתוחים לצפייה, בכל זמן ומכל מכשיר

רענון לפני הקורס

הגיעו מוכנים עם חומרי הכנה ייחודיים

מרצה זמין ב- Whatsapp

לכל שאלה, מרגע הרישום עד הבחינה

לחצו לכרטיס נוספים מיועץ לימודים <<

פרק שני - גאוגרפיה של המזרח התיכון

8. סחר חוץ

א. המשותף למוצרים שהמדינות במזרח התיכון מייצאות:

- מוצרים ראשוניים שמקורם בחקלאות ובמשאבים טבעיים.
- מוצרים עתירי עבודה שאינם דורשים השכלה גבוהה.

המשותף למוצרים שהן מייבאות:

- מוצרים מוגמרים בסיסיים.
- מוצרים מוגמרים עתירי ידע.
- מוצרים מוגמרים עתירי הון.

ב. הקשר בין העובדה שבמדינות המזרח התיכון אין איחוד כלכלי כמו השוק האירופי המשותף לבין המשאבים הטבעיים שיש ברוב מדינות המזרח התיכון:

- ברוב מדינות המזרח התיכון יש אותו משאב טבע (נפט ותוצריו) שהמדינות מייצאות אותו.
- ברוב מדינות המזרח התיכון יש מעט סוגים של משאבי טבע.
- חוסר אחידות במיקום המשאבים מקשה על שיתופי פעולה בין המדינות.

9. תחבורה

א גורמים להבדלים בין אירן למצרים במספר שדות התעופה:

טופוגרפיה:

רוב שטחה של אירן הררי ולכן קשה לפתח תשתית לתחבורה יבשתית (כבישים ומסילות ברזל), ויש צורך בתחבורה אווירית.

רוב שטחה של מצרים מישורי ולכן קל יותר לפתח בה תשתית לתחבורה יבשתית.

תפוסת אוכלוסייה

האוכלוסייה באירן מתפרסת על שטחים נרחבים במרחב ולכן יש צורך בפיתוח תחבורה אווירית מפותחת שתאפשר נגישות נוחה לאוכלוסייה.

האוכלוסייה במצרים מתפרסת בעיקר ליד הנילוס ולכן יש יעילות גבוהה בשימוש באמצעי תחבורה נהרית או במסילות ברזל.

רמת פיתוח

אירן מדינה מפותחת יותר ממצרים ולכן יש בה שימוש רב בתחבורה אווירית שהיא אמצעי יקר יותר לעומת אמצעי תחבורה אחרים.

בגרות משלימים או משכרים רק עם המומחים של HIGHQ

בשיטה המהירה והמובילה להצלחה

סיכומי שיעורים

לא צריך לטכס!
הכנו עבורכם סיכומי שיעורים מראש

ספריית שיעורים

כל השיעורים פתוחים לצפייה, בכל זמן ומכל מכשיר

ריענון לפני הקורס

הגיעו מוכנים עם חומרי הכנה ייחודיים

מרצה זמין ב- Whatsapp

לכל שאלה, מרגע הרישום עד הבחינה

לחצו לכרטיס נוספים מיועץ לימודים <<

איראן מהווה גשר לטיסות היוצאות למזרח וההיפך ולכן יש בה שדות תעופה המשמשים גם לקונקשיון.

ב. לנמל התעופה של קהיר חשיבות בין-לאומית רבה, הסבר:

מיקום - קהיר שוכנת על ציר אווירי מרכזי וקצר שמחבר את יבשת אירופה ליבשת אפריקה ולמדינות דרום מזרח אסיה.

מעמד - לקהיר יש מעמד בין-לאומי גבוה בקרב מדינות העולם ובקרב מדינות ערב.

מיקום: קהיר נמצאת באזור הנילוס, בקירבה לאתרי עתיקות המהווים מוקד משיכה לתיירים מהעולם כולו.

כלכלה - מצרים היא יעד להשקעות של חברות רב לאומיות בתחום הרכבת המוצרים ועל כן אנשי עסקים רבים מגיעים אליה.

10. זיהום אוויר

התלמיד למיין את המדינות המוצגות בטבלה לשתי קבוצות להסביר לפי איזה עיקרון ערך את המיון

הקבוצות העיקרון

קבוצה א - ערב הסעודית, כווית.

הסבר: שיעור פליטה גבוה ועלייה משמעותית בין השנים 1985-2011

קבוצה ב - מצרים, ירדן.

הסבר: שיעור פליטה נמוך.

(2) על התלמיד לבחור מדינה אחת, ולהסביר שני גורמים לכמות הפליטה של פחמן דו-חמצני בה המדינת

הגורמים לשיעור הפליטה הגבוה:

ערב הסעודית, כווית - מדינות עשירות במאגרי נפט המאפשר את הפעולות הבאות:

- ייצור אנרגיה מנפט המהווה גורם המזהם את הסביבה.
- צריכת אנרגיה גבוהה בתעשייה לזיקוק הנפט
- ריבוי של תעשיות, בעיקר פטרוכימיות, הצורכות אנרגיה רבה.
- רמת מינוע גבוהה הגורר שמוש רב בדלקים
- רמת חיים גבוהה - ככל שרמת הפיתוח גבוהה כך צריכת החשמל גבוהה לכל המוצרים הביתיים.
- מאמצים לפתח כלכלה שאינה נשענת על הנפט באופן בלעדי מביאים לפיתוח ענפי התיירות הצורכים אנרגיה רבה (בתי מלון, הסעות, מתקנים...)

מצרים, ירדן :

- מיעוט תעשיות עתירות אנרגיה.

בגרות משלימים או משכרים רק עם המומחים של HIGHQ

בשיטה המהירה והמובילה להצלחה

סיכומי שיעורים

לא צריך לטכס!
הכנו עבורכם סיכומי
שיעורים מראש

ספריית שיעורים

כל השיעורים
פתוחים לצפייה,
בכל זמן ומכל מכשיר

ריענון לפני הקורס

הגיעו מוכנים עם
חומרי הכנה ייחודיים

מרצה זמין ב- Whatsapp

לכל שאלה, מרגע הרישום
עד הבחינה

לחצו לכרטיס נוספים מיועץ לימודים <<

- רמת מינוע נמוכה.
- רמת חיים נמוכה.
- מיעוט מקורות אנרגיה (ירדן).
- פיגועי טרור בצניורות הנפט (במצרים) מונעים שיווק הנפט והגדלת התל"ג

ב. קשיים של מדינות המזרח התיכון להפחית את זיהום האוויר:

- מודעות נמוכה של אחדות ממדינות המזרח התיכון לבעיות בתחום איכות הסביבה.
- היעדר ידע טכנולוגי והון הדרושים לצמצום של זיהום אוויר.
- זיהום אוויר הוא זיהום חוצה גבולות- חלק ממדינות האזור מזוהמות בשל תהליכי פיתוח במדינות שכנות.
- מדינות אחדות במזרח התיכון נתונות בשלבי פיתוח, ולכן הן זקוקות לשימוש רב במקורות אנרגיה.
- אינטרסים של בעלי ההון לנפט במדינות המפרץ הפרטי לשימוש מוגבר בנפט שגורם לזיהום אוויר גבוה.

11. תעלת סואץ

החשיבות הבינ"ל של תעלת סואץ:

- התעלה מקצרת בצורה משמעותית את הדרך מאירופה וארצות הברית אל המזרח הרחוק ומדנות המפרץ הפרסי.
- התעלה מונעת הקפה של אפריקה במקום בו קיימים זרמי ים חזקים וסופות חזקות המקשות על הספינות.
- הגורמים לירידה בשימוש בתעלה:
- עומק מים לא מספיק עבור הספינות המודרניות הגדולות
- מאבקים בין ישראל למצרים הביאו לסגירת התעלה לתקופות ארוכות.
- רוב הנפט המזרח תיכוני מועבר למדינות אסיה ולכן התעלה לא נדרשת לשם העברת הנפט.
- התפתחויות בתחום התחברה האווירית והוזלת הטיסות הביאו להעדפת המטוס על פני השיט בתעלה.

ב. השפעות שיט לתעלה על הכלכלה ו/או על ההתיישבות במצרים:

- הכנסות ממתבע זר מתשלום דמי מעבר דרכה
- תעסוק לאלפי אנשים בתפעול התעלה
- הקמת ישובים לאורך התעלה - חלקם הם מרכזימנהל של התעלה
- הישובים לאורך התעלה הם יעד לפיזור אוכלוסייה במצרים

בגרות משלימים או משכרים רק עם המומחים של HIGHQ

בשיטה המהירה והמובילה להצלחה

סיכומי שיעורים
לא צריך לטכסם!
הכנו עבורכם סיכומי שיעורים מראש

ספריית שיעורים
כל השיעורים פתוחים לצפייה, בכל זמן ומכל מכשיר

ריענון לפני הקורס
הגיעו מוכנים עם חומרי הכנה ייחודיים

מרצה זמין ב- Whatsapp
לכל שאלה, מרגע הרישום עד הבחינה

לחצו לכרטיס נוספים מיועץ לימודים <<

בגרות משלימים או משפרים רק עם המומחים של HIGHQ

בשיטה המהירה והמובילה להצלחה

סיכומי שיעורים

לא צריך לסכם!
הכנו עבורכם סיכומי
שיעורים מראש

ספריית שיעורים

כל השיעורים
פתוחים לצפייה,
בכל זמן ומכל מכשיר

רענון לפני הקורס

הגיעו מוכנים עם
חומרי הכנה ייחודיים

מרצה זמין ב- Whatsapp

לכל שאלה, מרגע הרישום
עד הבחינה

לחצו לכרטיס נוספים מיועץ לימודים <<